

Research paper

The Role of Self-efficacy in Predicting High-risk Based on Identity Styles and Parental Monitoring in Adolescents

Azadeh Choobforoushzadeh^{1*}; Ali Amini²; Yasser Rezapour Mirsaleh³; Elham Nasr Azadani⁴

Abstract

Adolescence is one of the most critical periods of life. The most behavioral inconsistencies, including the tendency to risky behaviors, appear in this period. This research aimed at predicting high-risk behaviors based on identity styles and parental monitoring in adolescents with the role of self-efficacy as a mediator. The research design was descriptive-correlational. The population included all secondary school students of Kohpayeh city in the academic year of 2022. By multi-stage cluster random sampling, 260 people were selected as a sample. The research tools were risk-taking scales for Iranian teenagers, Brozensky's identity styles, Singer's parental monitoring and Sherer's general self-efficacy. Statistical analysis of the data was done by Pearson correlation method and path analysis. The results of path analysis showed that normative identity style, parental monitoring and self-efficacy had direct effects on high-risk behaviors. The results of the bootstrap test showed that the self-efficacy variable played a mediating role in the relationship between parental monitoring of identity style and risky behaviors. As a result, it is recommended to plan relevant institutions and educate parents, considering the important role of parental monitoring, self-efficacy level and adolescent's identity style in the occurrence of high-risk behaviors.

Keywords: Adolescence, identity styles, parental monitoring, risky behaviors, self-efficacy

¹ Corresponding Author: Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Humanities and Social Science Ardakan University, Yazd, Ardakan, Iran Azadechoobforoush@ardakan.ac.ir

² M.A. in General Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Science, Ardakan University, Yazd, Ardakan, Iran

³ Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Humanities and Social Science Ardakan University, Yazd, Ardakan, Iran

⁴ M.A. Student in General Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Social Science, Ardakan University, Yazd, Ardakan, Iran

نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و

نظارت والدین در نوجوانان

آزاده چوب فروش زاده^{۱*}، علی امینی^۲، یاسر رضاپور میر صالح^۳، الهام نصرآزادانی^۴

چکیده

نوجوانی از بحرانی‌ترین دوره‌های زندگی می‌باشد. و بیشترین ناسازگاری‌های رفتاری، از جمله گرایش به رفتارهای پرخطر در این دوره نمود می‌یابد. این پژوهش با هدف پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و نظارت والدین در نوجوانان با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه شامل تمامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان کوهپایه در سال تحصیلی ۱۴۰۰ بود. تعداد ۲۶۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل مقیاس‌های خطرپذیری نوجوانان ایرانی، سبک‌های هویت بروزنسکی، نظارت والدینی سینگر و خودکارآمدی عمومی شرر بود. تحلیل آماری داده‌ها، از روش همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر انجام شد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد سبک هویت هنجاری، نظارت والدین و خودکارآمدی بر رفتارهای پرخطر به صورت مستقیم اثر داشت. نتایج آزمون بوت استراپ نشان داد که متغیر خودکارآمدی نقش میانجی در رابطه بین نظارت والدین، سبک هویتی با رفتارهای پرخطر ایفا کرد. در نتیجه، برنامه‌ریزی نهادهای مربوطه و آموزش والدین، با توجه به نقش مهم نحوه نظارت والدین، سطح خودکارآمدی و سبک هویتی نوجوان در بروز رفتارهای پرخطر ضروری است.

کلیدواژه‌ها: خودکارآمدی، رفتارهای پرخطر، سبک‌های هویتی، نظارت والدین

^۱ نویسنده مسئول: دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران. Azadechoobforoush@ardakan.ac.ir

^۲ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران

^۳ دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران.

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران

مقدمه

نوجوانی^۱ دوره گذار از کودکی به بزرگسالی (گابریل^۲ و همکاران، ۲۰۲۱) و تغییر و تحول در زمینه بیولوژیکی، فیزیکی، روانی و اجتماعی است (میراندا^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). به همین دلیل زمینه برای بسیاری از رفتارهای پرخطر^۴ در این دوره رشدی فراهم است. چنانچه صحت و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند در ایران نیز جهت‌گیری به سمت رفتارهای پرخطر در نوجوانان افزایش داشته است. در دوره نوجوانی، نوجوان خواه آگاهانه یا ناآگاهانه دست به رفتارهای پرخطر می‌زند که می‌تواند تابعی از رشد بهنجار و طبیعی باشد، که اغلب این رفتارها دارای کارکرد، هدفمند و جهت‌یابی شده هستند. رفتارهای پرخطر علاوه بر درگیر کردن و آسیب زدن به نوجوان، خانواده و افراد نزدیک به او، باعث آسیب غیرمستقیم به سایر اعضای جامعه نیز می‌گردد (هویاچ^۵ و همکاران، ۲۰۲۱).

چارچوب نظری رفتارهای پرخطر در این پژوهش بر اساس سه نظریه کنترل اجتماعی^۶، زمان‌بندی بلوغ^۷، و یادگیری اجتماعی^۸ مطرح می‌شود. هیرشی^۹ (۱۹۹۰) از مهم‌ترین نظریه‌پردازان نظریه کنترل اجتماعی، خانواده را به عنوان یکی از سازمان‌های کنترل اجتماعی مطرح می‌کند و معتقد است چون برخی از نیروهای اجتماعی بازدارنده و کنترل‌کننده انحراف اجتماعی از بین رفته یا کارکرد آنها تضعیف شده، جوانان مرتکب رفتار بزهکارانه می‌شوند. نظریه زمان‌بندی بلوغ نیز رفتار پرخطر را به عنوان یک مولفه طبیعی در دوره نوجوانی مطرح می‌کند که چهار عامل اجتماعی-روانی در حوزه شناختی، خود-پنداره، ادراک از محیط اجتماعی و ارزش‌های فردی بر رفتار پرخطر نوجوانان از طریق توجه به مقوله ادراک خطر و خصوصیات گروه همسالان تأثیر می‌گذارند (اروین^{۱۰} و همکاران، ۱۹۸۶). و در نهایت بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی بندورا^{۱۱} (۱۹۷۷) رفتارهای پرخطر آموختنی است. صرف نظر از اینکه رفتاری را که فرد مشاهده می‌کند چقدر خوب مورد توجه قرار داده و آن‌ها را به یاد سپرده یا چقدر توانایی انجام آنها را دارد، بدون فرآیندهای تشویقی یا انگیزشی آن‌ها را انجام نخواهد داد. بنابراین محیط از طریق ارائه الگو نقش مهمی در یادگیری نوجوانان دارد.

دوران نوجوانی، بحرانی‌ترین دوره برای سازگاری و شکل‌گیری شخصیت و هویت‌یابی است. هویت^{۱۲} فرآیندی است شامل ظرفیت مواجهه و توانایی ایجاد تعادل بین دغدغه‌های اجتماعی و منافع فردی و همچنین ایجاد تعادل بین زندگی فردی و تبعیت از تعهدات اجتماعی است (سیژوفسکا^{۱۳}، ۲۰۲۲). سبک‌های هویت شامل سبک هویت اطلاعاتی^{۱۴}، هنجاری^۱ و

-
1. Adolescence
 2. Gabriel
 3. Miranda
 4. Risky-taking behaviors
 5. Hubach
 6. Social Control Theory
 7. Puberty timing theory
 8. Social learning theory
 9. Hirschi
 10. Irwin
 11. Bandura
 12. identify
 13. Czyżowska
 14. informational style

سردرگم-اجتنابی^۲ می‌باشد. این سبک‌های هویتی اولویت نسبی فرد برای حل مسائل هویتی به گونه‌ای خاص و پردازش اطلاعات مربوط به خود می‌باشد (برزونسکی^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). بهمنی و همکاران (۱۴۰۰) اشاره می‌کنند سبک‌های هویتی نقش مهمی در بروز رفتارهای پرخطر در نوجوانان و جوانان دارند. پندار و همکاران (۱۴۰۲) نیز در پژوهشی به این نتیجه دست‌یافتند که جهت‌گیری گفت و شنود به صورت غیرمستقیم از طریق سبک‌های هویتی، مسئولیت‌پذیری شخصی را پیش-بینی می‌کند. بنابراین می‌توان چنین استنباط کرد خانواده نقش ویژه‌ای در شکل‌گیری هویت سالم و چگونگی مواجهه و گذران بحران هویت دارد (سکراگزئو و همکاران، ۲۰۲۱). از میان متغیرهای خانوادگی، نظارت والدین^۵ به عنوان یکی از تعیین‌کننده‌های اصلی به وجود آمدن و بقای رفتارهای مخرب و ضداجتماعی در نوجوان محسوب می‌شود. نظارت والدینی منجر به افزایش سازگاری اجتماعی در نوجوان می‌شود و سازگاری اجتماعی خود به افزایش رفتارهای همسو با هنجارهای اجتماعی ختم می‌شود (هزاریان و همکاران، ۱۴۰۰). در واقع رابطه نزدیک فرزندان با والدین امکان نظارت موثر را برای والدین از طریق ایجاد کانال‌های ارتباطی قوی فراهم می‌کند و فرصت برقراری روابط منفی و مخرب را بین نوجوانان کاهش می‌دهد (فلانگان^۶ و همکاران، ۲۰۱۹).

از دیگر متغیرهای مهم در رابطه با دوره نوجوانی، خودکارآمدی^۷ به معنای توانایی ادراک‌شده فرد در انطباق با موقعیت‌های مشخص است (بندورا، ۲۰۰۶). افراد دارای خودکارآمدی بالا، شناخت بالایی از ویژگی و توانمندی‌های خود، خطرات و عواقب روابط خطرناک دارند. به همین دلیل عمل آنان کمتر به رفتار پرخطر می‌انجامد چرا که این افراد دوستان مناسبی انتخاب می‌نمایند، قدرت درک خود و افراد دیگر را همراه با نقاط ضعف و توانمندی دارند و از توانایی شناختی مناسبی برای شناسایی شرایط و محیط‌های خطرناک برخوردارند. حیدری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند حمایت و کنترل خانواده به همراه تجهیز کردن نوجوانان به مهارت‌های فردی همچون خودکارآمدی نقش مهمی در پیشگیری از گرایش به رفتارهای پرخطر دارد. در واقع نظارت والدین با رشد خودکفایی، اعتماد به نفس و خودکارآمدی می‌تواند افراد را در مقابل انجام رفتارهای پرخطر و ارتباط با همسالان پرخطر حفاظت کند و توان بالای بازداری رفتاری را در فرزندان ایجاد نماید (اصغری و همکاران، ۱۳۹۴).

در نهایت از آنجا که جامعه‌شناسی به دنبال درمان رفتارهای پرخطر به عنوان یک آسیب اجتماعی است به خصوص در طبقه آسیب‌پذیر (نوجوانان)، لازم است که این رفتارهای پرخطر و بسترهای شکل‌گیری آن را شناخت و به افراد برای جلوگیری از بروز مجدد آن کمک نمود. همچنین به لحاظ اهمیت و تبعات جبران‌ناپذیر رفتارهای پرخطر در نوجوانان، که آینده‌ساز و نیروی محرک جامعه هستند، پژوهش در این حیطه لازم و ضروری است. بنابراین با مشخص شدن تاثیر عوامل فردی و روان

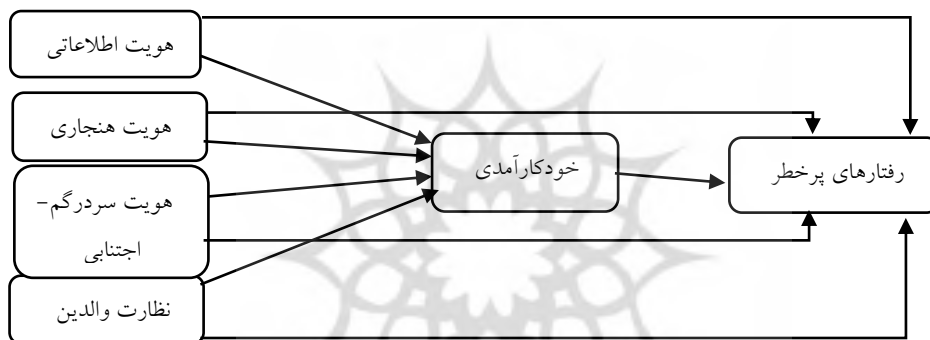
1. normative style
2. diffuse -avoidant style
3. Berzonsky
4. Scruggs
5. parental supervision
6. Flanagan
7. Self-efficacy

۱۲۰..... نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و...

شناختی (سبک هویتی و خودکارآمدی) (قربانی و همکاران، ۱۴۰۰) و خانوادگی (نظارت والدین) (مائر^۱ و همکاران، ۲۰۲۲) بر رفتارهای پرخطر، جای خالی پژوهشی که تمام این عوامل را به صورت مستقیم و غیر مستقیم هم‌زمان مورد بحث و بررسی قرار دهد، احساس گردید. لذا به دلایل مذکور این تحقیق جهت کمک و تسریع در ارائه راهکارهای پیشگراانه جدید، براساس ارتباط عوامل متعدد تاثیرگذار بر رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان، با هدف کلی پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و نظارت والدین در نوجوانان با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی مفروض شد.

فرضیه‌های پژوهش حاضر شامل موارد زیر است:

۱. سبک هویتی، نظارت والدین و خودکارآمدی بر رفتارهای پرخطر اثر مستقیم دارد. ۲. سبک هویتی و نظارت والدین بر خودکارآمدی اثر مستقیم دارد. ۳. سبک هویتی و نظارت والدین با واسطه‌ی خودکارآمدی بر رفتارهای پرخطر اثر غیر مستقیم دارد.

شکل ۱. مدل مفهومی عوامل مؤثر بر رفتارهای پرخطر

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ نوع هدف جزو تحقیقات کاربردی و از نوع (توصیفی-همبستگی) و به روش تحلیل مسیر بود. جامعه آماری را کلیه دانش‌آموزان شهرستان کوهپایه که در مقطع متوسطه دوم سال تحصیلی ۱۴۰۰ تشکیل دادند که ۹۲۰ نفر بودند. برای تهیه نمونه مورد نظر از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. براین اساس ابتدا از بین بخش‌های شهرستان کوهپایه (استان اصفهان)، یک بخش و به طور تصادفی ۶ مدرسه انتخاب شد، سپس از بین مدارس نیز یک کلاس از هر پایه (دهم، یازدهم و دوازدهم) انتخاب شد. برای انجام پژوهش‌های معادلات ساختاری، نمونه‌ای با حجم ۲۰۰ تا ۴۰۰ کافی است (میرزا^۲ و همکاران، ۲۰۱۶)؛ بنابراین، ۳۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه با توجه به ریزش احتمالی مد نظر قرار گرفت. که در نهایت پس از توزیع مقیاس در نمونه مورد نظر، تعداد ۲۶۰ داده به مرحله تحلیل وارد شد. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش و تحصیل در مقاطع تحصیلی ذکر شده و ملاک خروج از پژوهش نیز

1. Mauer
2. Myers

عدم تمایل به ادامه پژوهش بود. در مقیاس‌ها برای رعایت اصول اخلاقی این عنوان قید شده بود که پاسخ به گویه‌های مقیاس اختیاری و اطلاعات هر مقیاس کاملاً به صورت محرمانه بود و شرکت‌کنندگان این اختیار را داشتند که در صورت عدم تمایل به ادامه، انصراف دهند. در نهایت، داده‌ها با استفاده از روش همبستگی و تحلیل مسیر با نرم افزارهای SPSS-26 و AMOS-27 تحلیل شدند.

ابزار

مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی (IARS): مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی توسط محمدی زاده و احمد آبادی (۱۳۸۷) ساخته شد. این مقیاس شامل ۳۸ گویه برای سنجش آسیب‌پذیری نوجوانان با ۷ زیر مقیاس ۱-رانندگی^۲ (۶ گویه)، ۲-خشونت^۳ (۵ گویه)، ۳-سیگار کشیدن^۴ (۵ گویه)، ۴-مصرف مواد مخدر^۵ (۸ گویه)، ۵-مصرف الکل^۶ (۶ گویه)، ۶-رابطه با رفتار جنسی^۷ (۴ گویه)، و ۷-گرایش به جنس مخالف^۸ (۴ گویه)، بکار برده می‌شود. شرکت‌کنندگان موافقت یا مخالفت خود را با این گویه‌ها در یک مقیاس پنج گزینه‌ای از کاملاً مخالف (نمره ۱)، تا کاملاً موافق (نمره ۵) مطرح می‌کنند. نمره بالاتر نشان‌گر میزان خطرپذیری بیشتر است (دامنه نمرات بین نمره ۳۸ تا ۱۹۰ قرار دارد). محمدی زاده و همکاران ضریب آلفای کرونباخ برای کل ۳۸ گویه را در مقیاس IARS برابر ۰/۹۴ بدست آوردند و ضریب آلفای کرونباخ را نیز برای زیر مقیاس‌های ذکر شده به ترتیب: ۰/۹۰، ۰/۹۰، ۰/۹۳، ۰/۷۸، ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۷۴ حکایت کردند. روایی سازه^۹ به روش تحلیل عاملی اکتشافی با مولفه‌های اصلی نشان داد که این مقیاس هفت بعدی ۶۴/۸۴ درصد واریانس خطرپذیری را تبیین می‌کند (محمدی زاده و همکاران، ۱۳۹۰). در این پژوهش نیز مقدار آلفا کرونباخ به میزان ۰/۷۳ بدست آمد.

سبک‌های هویتی برزونسکی^{۱۰} (ISI-6G): مقیاس سبک هویت برزونسکی یک مقیاس ۴۰ گویه‌ای و شامل ۴ سبک هویت است که ۱۱ گویه آن مربوط به سبک اطلاعاتی، ۹ گویه آن مربوط به سبک هنجاری، ۱۰ گویه آن مربوط به سبک سردرگم - اجتنابی و ۱۰ گویه دیگر مربوط به سبک تعهد^{۱۱} است که یک سبک هویتی محسوب نمی‌شود. پاسخ‌های شرکت‌کنندگان در این مقیاس بر اساس لیکرت ۵ درجه‌ای از گزینه کاملاً مخالفم = ۱ تا گزینه کاملاً موافقم = ۵ نمره‌گذاری می‌شود. برزونسکی (۱۹۹۲) پایایی درونی مقیاس را به کمک آلفای کرونباخ برای سبک هویت اطلاعاتی ۰/۶۲، برای سبک هویت هنجاری ۰/۶۶ و برای سبک هویت سردرگم-اجتنابی ۰/۷۳ گزارش کرد. وایت^{۱۲} و همکاران (۱۹۹۸) از طریق توافق بین فرم اصلی ISI و

1. Iranian Adolescent Riskiness Scale
2. driving
3. Violence
4. smoking
5. drug use
6. alcohol consumption
7. Relationship with sexual behavior
8. Orientation to the opposite sex
9. Construct Validity
10. Berzonsky Identity Styles
11. Committed Style
12. White

۱۲۲..... نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و...

فرم ISI-6G روایی همگرا^۱ را بررسی و مشاهده کردند که نمرات خام هر دو مقیاس بسیار به هم شبیه است. ضریب همبستگی دو فرم نیز بالا و در سطح $P < 0/001$ معنی دار بود (اطلاعاتی ۰/۸۱، هنجاری ۰/۸۵ و سردرگم-اجتنابی ۰/۸۵). در ایران حجازی و برجلی لو (۱۳۸۸) روایی سازه‌ی نسخه فارسی مقیاس سبک هویت را در دانشجویان دبیرستانی شهر تهران مورد بررسی و ۷ عامل شناسایی شد که ۶۰ درصد واریانس تبیین شده را برای سبک هویت بطورکلی دارا بود و سه سبک بین ۳۵ تا ۵۷ درصد واریانس را تبیین کرده بود. برای مقیاس‌های سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد، به ترتیب ضرایب آلفای کرونباخ، ۰/۶۵، ۰/۶۰، ۰/۶۳ و ۰/۷۰ را گزارش کردند. در این پژوهش مقادیر آلفای کرونباخ برای سبک‌های هویتی اطلاعاتی و هنجاری و سردرگم-اجتنابی به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۲ و ۰/۸۳ بدست آمد.

مقیاس نظارت والدین^۲ (PMS): این مقیاس ۸ گویه‌ای توسط سینگر^۳ و همکاران (۲۰۰۴) ساخته شد و در ایران توسط آلبو کردی و همکاران (۱۳۹۱)، به نقل از احمدی و همکاران، (۱۳۹۴) ترجمه و هنجاریابی شد. پاسخ‌دهی به گویه‌ها بر اساس مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت صورت می‌پذیرد که از ۰ تا ۳ نمره‌گذاری می‌شود (هیچ وقت = ۰؛ همیشه = ۳). دامنه نمرات از ۰ تا ۲۴ متغیر است و نمرات بالا نشان از سطح بالای نظارت والدین است. سینگر و همکاران (۲۰۰۴) پایایی مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۶ گزارش کردند و روایی محتوایی^۴ و صوری^۵ آن را نیز قابل قبول گزارش کردند. نظری و همکاران (۱۳۹۱) ضریب پایایی بازآزمایی مقیاس را ۰/۷۵ و اعتبار مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای دو گروه بزهکار و بهنجار نیز به ترتیب ۰/۸۱ و ۰/۷۲ گزارش کردند و روایی محتوایی و صوری آن را بنابر نظر متخصصان و افراد صاحب نظر در این حوزه مورد تأیید قرار دادند. در این پژوهش مقدار آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۷۷ بدست آمد.

مقیاس خودکارآمدی^۶ (GSES): این مقیاس ۲۳ گویه‌ای توسط شرر^۷ و همکاران (۱۹۸۲) ساخته شده است. این ابزار سه زیرمقیاس میل به آغازگری رفتار^۸، میل به ادامه تلاش برای کامل کردن تکلیف^۹، و پافشاری در تکلیف^{۱۰} را اندازه‌گیری میکند. به هر گویه ۵ امتیاز از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) تعلق می‌گیرد. بجز گویه‌های ۱، ۳، ۸، ۹، ۱۳، ۱۵ که از راست به چپ امتیازشان افزایش می‌یابد، بقیه گویه‌ها به صورت معکوس یعنی از چپ به راست امتیازشان افزایش می‌یابد. نمره بیشتر در این مقیاس نشان‌دهنده خودکارآمدی بالاتر است (شرر و همکاران، ۱۹۸۲). ضریب پایایی از طریق روش آلفای کرونباخ برای مقیاس خودکارآمدی عمومی توسط شرر و همکاران (۱۹۸۲) ۰/۸۶ گزارش شد. همچنین در پژوهش شرر و همکاران (۱۹۸۲) بین نمرات مقیاس خودکارآمدی و مقیاس کنترل درونی-بیرونی راتر همبستگی منفی متوسطی وجود داشت (۰/۲۹-، r و

1. Convergent Validity
2. Parental Monitoring Scale
3. Singer
4. Content Validity
5. Face Validity
6. Self-efficacy Scale
7. Sherer
8. willingness to initiate behavior
9. willingness to expand effort in completing the behavior
10. persistence in the face of adversity

$P=0/001$ که حاکی از روا بودن این مقیاس است. اصغرنژاد و همکاران (۱۳۸۵) در پژوهشی گزارش کردند نتایج تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی آشکارا از ساختار سه عاملی این مقیاس حمایت می‌کند و در مجموع $43/75$ درصد از واریانس کل آزمون را تبیین می‌کرد. همچنین، پایایی مقیاس خودکارآمدی عمومی با روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس $0/83$ و برای زیرمقیاس‌های آن بین $0/56$ تا $0/76$ به دست آمد. در این پژوهش آلفای کرونباخ $0/81$ بدست آمد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان پژوهش حاضر را $50/4$ درصد پسر و $49/6$ درصد دختر تشکیل دادند. که از مجموع آنها $21/2$ درصد در پایه دهم، $28/0$ درصد در پایه یازدهم و $50/8$ درصد در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه در جدول (۱) ارائه شده است. از تحلیل داده‌ها، مفروضه‌های تحلیل مسیر مورد بررسی قرار گرفت. در همین راستا جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنف استفاده شد که نتایج حاکی از آن بود که نمرات متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمال بودند ($p>0/50$).

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	زیر مقیاس‌ها	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	کولموگروف-اسمیرنف	
						سطح معناداری	سطح معناداری
سبک‌های	سبک هویت اطلاعاتی	۲۳	۵۳	۳۶/۸۲	۶/۶۱	۰/۲۱	۰/۱۴
هویتی	سبک هویت هنجاری	۱۹	۴۱	۲۹/۴۳	۴/۸۵	۰/۳۳	۰/۰۹
	سبک هویت سردرگم-اجتنابی	۱۶	۴۹	۳۰/۱۷	۵/۴۹	۰/۲۹	۰/۱۱
رفتارهای پرخطر	مصرف مواد مخدر	۸	۳۸	۱۳/۵۲	۵/۶۳	۰/۳۱	۰/۱۲
	مصرف الکل	۶	۲۷	۹/۶۱	۴/۷۹		
	سیگار کشیدن	۵	۲۴	۹/۴۸	۴/۸۸		
	خشونت	۵	۲۵	۱۱/۱۳	۴/۲۹		
	رابطه و رفتار جنسی	۴	۱۹	۹/۱۹	۳/۸۶		
	دوستی با جنس مخالف	۴	۲۰	۱۱/۲۰	۳/۶۴		
	رانندگی پرخطر	۶	۳۰	۱۳/۰۶	۵/۱۰		
نظارت والدین		۰	۲۱	۱۲/۶۸	۴/۳۲	۰/۲۴	۰/۱۴
خودکارآمدی		۳۴	۸۰	۵۵/۵۳	۱۰/۱۸	۰/۴۵	۰/۰۸

۱۲۴..... نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و...

باتوجه به اینکه زیربنای تحلیل مسیر مبتنی بر ماتریس همبستگی نمونه است، در جدول ۲ ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش گزارش شده است.

چنان‌که در جدول (۲) مشاهده می‌گردد بین هویت سردرگمی/اجتناب با متغیر رفتارهای پرخطر، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/01$) ولی بین متغیرهای هویت اطلاعاتی، هویت هنجاری، نظارت والدین و خودکارآمدی با متغیر رفتارهای پرخطر، رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/01$). نظارت والدین قوی‌ترین رابطه را با متغیر رفتارهای پرخطر دارد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی مرتبه صفر^۱ بین متغیرهای مختلف پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱- هویت اطلاعاتی						
۲- هویت هنجاری	۰/۶۶**					
۳- هویت سردرگم-اجتنابی	-۰/۴۲**	-۰/۳۸**	۱			
۴- نظارت والدین	۰/۷۳**	۰/۷۰**	-۰/۴۹**	۱		
۵- خودکارآمدی	۰/۷۴**	۰/۶۷**	-۰/۵۰**	۰/۷۳**	۱	
۶- رفتارهای پرخطر	-۰/۵۷**	-۰/۵۹**	۰/۴۴**	-۰/۶۴**	-۰/۶۳**	۱

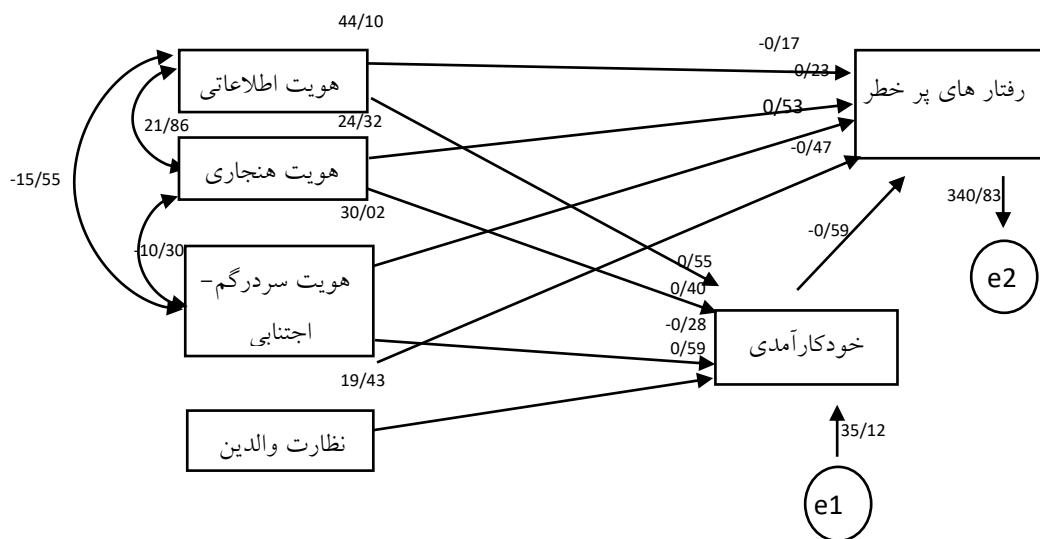
**p<0/01

در این پژوهش برای ارزیابی مدل تحلیل عامل تأییدی از مشخصه‌های χ^2/df ، GFI، TLI، NFI، CFI، IFI و RMSEA استفاده شده است. شاخص χ^2/df فاقد یک معیار ثابت برای یک مدل قابل قبول است، اما مقدار کم χ^2/df دلالت بر برازش بهتر مدل دارد (هومن، ۱۳۹۲) و مقادیر کمتر از ۳ مطلوب ارزیابی می‌شود.

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل مسیر با توجه به دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده‌های پژوهش حمایت می‌شوند، به عبارت دیگر برازش داده‌ها به مدل برقرار است. در مدل اصلاح شده مجذور کای بر درجات آزادی (χ^2/df) ۱/۷۵ و مقدار درجات GFI، TLI، NFI، CFI، IFI در مدل اصلاح شده به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۹۱، ۰/۹۰، ۰/۹۴، ۰/۹۳ به دست آمد که حاکی از برازش خوب مدل در پژوهش حاضر است. همچنین مقدار

RMSEA (۰/۰۶) به دست آمد که نشانگر برازش قابل قبول مدل می‌باشد.

شکل ۲. ضرایب استاندارد مدل اصلاح شده (نهایی) پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۲. مدل نهایی آزمون شده پژوهش در حالت ضرایب استاندارد

بر حسب مقادیر برآورد شده از جداول شماره ۳ و ۴، می توان تحلیل فرضیه های تحقیق را بدین صورت مطرح کرد:

اثر مستقیم سبک هویت هنجاری ($\beta = -0/217$ و $P < 0/05$)، نظارت والدین ($\beta = -0/279$ و $P < 0/01$) و خودکارآمدی ($\beta = -0/226$ و $P < 0/05$) بر رفتارهای پرخطر به لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرض اینکه سبک هویت هنجاری، نظارت والدین و خودکارآمدی بر رفتارهای پرخطر تأثیر مستقیم دارد، تأیید شد. ولی اثر مستقیم سبک هویت اطلاعاتی ($\beta = -0/049$ و $P > 0/05$) و سبک هویت سردرگم-اجتنابی ($\beta = 0/124$ و $P > 0/05$) بر رفتارهای پرخطر به لحاظ آماری معنادار نیست. بنابراین، فرض تأثیر مستقیم سبک هویت اطلاعاتی و سردرگم-اجتنابی بر رفتارهای پرخطر، تأیید نشد. همچنین اثر مستقیم سبک هویت اطلاعاتی بر خودکارآمدی ($\beta = 0/413$ و $P < 0/001$)، سبک هویت هنجاری بر خودکارآمدی ($\beta = 0/40$ و $P < 0/05$)، سبک هویت سردرگم-اجتنابی بر خودکارآمدی ($\beta = -0/174$ و $P < 0/01$) و نظارت والدین بر خودکارآمدی ($\beta = 0/295$ و $P < 0/01$) به لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، فرض اثر مستقیم سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و نظارت والدین بر خودکارآمدی تأیید شد. و همچنین فرض معنادار بودن اثر غیرمستقیم سبک هویت اطلاعاتی بر رفتارهای پرخطر به واسطه خودکارآمدی ($\gamma = -0/093$ و $P < 0/05$)، سبک هویت هنجاری بر رفتارهای پرخطر به واسطه خودکارآمدی ($\gamma = -0/051$ و $P < 0/05$)، سبک هویت سردرگم-اجتنابی بر رفتارهای پرخطر به واسطه خودکارآمدی ($\gamma = 0/039$ و $P < 0/05$) و نظارت والدین بر رفتارهای پرخطر به واسطه خودکارآمدی ($\gamma = -0/067$ و $P < 0/01$) تأیید شد.

اثرات مستقیم، غیرمستقیم (آزمون بوت استروپ) متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته در ادامه گزارش شده است:

جدول ۳. مقدار و معناداری ضرایب مسیر مدل پیشنهادی

معناداری مسیر	مقدار T	خطای استاندارد	اثر		مسیرها	
			اثر استاندارد	غیراستاندارد	به:	از روی:
۰/۰۰	۶/۱۵	۰/۰۵۵	۰/۵۵	۰/۴۱	خودکارآمدی	سبک هویتی اطلاعاتی
۰/۵۷	-۱/۷۵	۰/۱۰	-۰/۱۷	-۰/۰۴	رفتارهای پرخطر	سبک هویتی اطلاعاتی
۰/۰۱	۵/۷۶	۰/۰۶	۰/۲۲	۰/۴۰	خودکارآمدی	سبک هویتی هنجاری
۰/۰۱	-۳/۷۵	۰/۰۶	-۰/۲۳	-۰/۲۱	رفتارهای پرخطر	سبک هویتی هنجاری
۰/۰۰	-۲/۹۵	۰/۰۹	-۰/۲۸	-۰/۱۷	خودکارآمدی	سبک هویتی سردرگمی (اجتنابی)
۰/۰۹	۱/۱۴	۰/۰۹	۰/۵۳	۰/۱۲	رفتارهای پرخطر	سبک هویتی سردرگمی (اجتنابی)
۰/۰۰	۴/۷۵	۰/۰۷	۰/۵۹	۰/۲۹	خودکارآمدی	نظارت والدین
۰/۰۰	-۵/۰۱	۰/۰۴	-۰/۴۷	-۰/۲۷	رفتارهای پرخطر	نظارت والدین
۰/۰۱	-۴/۹۸	۰/۰۶	-۰/۵۹	-۰/۲۲	رفتارهای پرخطر	خودکارآمدی

جدول ۴. برآورد اثرات غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر رفتارهای پرخطر (بوت استراپ)

معناداری مسیر	مقدار	متغیرها		
		وابسته	میانجی	مستقل
۰/۰۱	-۰/۰۹	رفتارهای پرخطر	خودکارآمدی	سبک هویتی اطلاعاتی
۰/۰۲	-۰/۰۵	رفتارهای پرخطر	خودکارآمدی	سبک هویتی هنجاری
۰/۰۱	۰/۰۳	رفتارهای پرخطر	خودکارآمدی	سبک هویتی سردرگم
۰/۰۰	-۰/۰۶	رفتارهای پرخطر	خودکارآمدی	نظارت والدین

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر، با هدف پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و نظارت والدین در نوجوانان به واسطه خودکارآمدی انجام گرفت. برای دستیابی به این هدف، روابط بین متغیرها و آزمون فرضیه‌ها با استفاده از آزمون تحلیل مسیر با تکنیک خودگردان‌سازی بررسی شد. مدل کلی پژوهش مبنی بر اثرگذاری سبک‌های هویتی و نظارت والدین به واسطه خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نوجوانان تایید شد.

یافته‌های اولیه این پژوهش نشان داد سبک هویت اطلاعاتی و سردرگم-اجتنابی بر رفتارهای پرخطر رابطه ندارند ولی سبک هویت هنجاری بر رفتارهای پرخطر رابطه منفی و معنادار دارد. یافته عدم رابطه سبک هویت اطلاعاتی با یافته‌های گراوند (۱۴۰۱) و رابطه سبک هویت هنجاری بر رفتارهای پرخطر با یافته‌های بهمنی و همکاران (۱۴۰۰) همسو بود. در بیان این نتایج می‌توان گفت از آنجا که مسیر بین سبک پردازش هویت اطلاعاتی با رفتارهای پرخطر معنادار نشد، می‌تواند بیانگر این نکته باشد که دانش‌آموزان دارای سبک پردازش هویت اطلاعاتی رفتارهای پرخطر را در حد خطر جوی بهنجار دوره نوجوانی تجربه می‌کنند. با این حال یافته تامل برانگیز دیگر این پژوهش نقش سبک پردازش هویت هنجاری در پیشگیری از بروز

رفتارهای پرخطر است. افرادی که سبک هویتی آنان از نوع هنجاری است نسبت به موضوعات هویتی و تصمیم‌گیری‌ها به همنوایی با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه‌های مرجع می‌پردازند (برزونسکی و همکاران، ۲۰۰۰). بنابراین والدین با الگودهی سالم و همنوا با ارزش‌های جامعه در جهت‌دهی و هدایت رفتاری نوجوانان موثرند. طبق نظریه یادگیری اجتماعی بندورا (۱۹۷۷) نوجوانان با مشاهده رفتار والدین از طریق تجربه جانشینی پیامدهای مطلوب را دریافت می‌کنند و ارزش و هنجارهای خانواده را درونی‌سازی می‌کنند. بنابراین این افراد به علت تبعیت از قوانین بازداری کننده از رفتارهای پرخطر و عمل طبق ارزش‌های محافظت‌کننده والدین، کمتر به رفتارهای پرخطر سوق پیدا می‌کنند؛ و از این طریق از عواقب رفتارهای پرخطر دوری می‌کنند.

یافته عدم ارتباط سبک هویت سردرگم-اجتنابی بر رفتارهای پرخطر با تحقیقی همخوان نبود. در تبیین می‌توان اظهار داشت افراد داری سبک سردرگم- در موقعیت‌های تصمیم‌گیری معمولاً از راهبردهای تصمیم‌گیری نامناسب مانند اجتناب کردن استفاده می‌کنند و مسئولیت کمی نسبت به خود و دیگران می‌پذیرند؛ که این وضعیت سبب سطح پایینی از مشارکت و تعهد و همچنین مسئولیت‌پذیری می‌شود (برزونسکی و همکاران، ۲۰۲۲). لذا این احتمال می‌رود از پاسخ‌گویی صحیح و تعهد به گویه مقیاس اجتناب کنند که می‌تواند یکی از دلایل عدم معناداری این فرضیه باشد. هر چند در این پژوهش اثر سبک هویتی مذکور به صورت مستقیم بر رفتارهای پرخطر در این پژوهش اثبات نشد؛ اما اثرگذاری سبک هویت سردرگم-اجتنابی در مسیر غیرمستقیم بر رفتارهای پرخطر اثبات شد. بنابراین اهمیت تاثیر غیر مستقیم این سبک هویتی بر رفتارهای پرخطر همچنان باقی است.

یافته دیگر نشان داد خودکارآمدی با رفتارهای پرخطر رابطه معکوس و معنادار دارد که با یافته حیدری و همکاران (۱۴۰۱) همسو بود. در بیان آن می‌توان گفت خودکارآمدی بالا احساس کفایت را در نوجوانان افزایش می‌دهد و موجب می‌شود آنها به نحو مؤثرتری با مشکلات خود مقابله کنند. افراد با خودکارآمدی بالا، با دارا بودن خودآگاهی و شناخت توانایی‌های خود برای رسیدن به هدف‌های خود تلاش کرده و کمتر خود را درگیر رفتارهای بدون تفکر و غیرمنطقی می‌کنند و با اندیشیدن و سنجش پیامد و توانایی رفتاری خود در جهت حل چالش‌ها و مسائل اقدام می‌کنند. خودکارآمدی بالا احساس توانایی و کفایت را در نوجوانان افزایش می‌دهد و باعث می‌گردد که آنها توان مقابله بیشتری را در برخورد با مشکلات داشته باشند و کمتر خود را درگیر رفتارهای پرخطر کنند (حیدری و همکاران، ۱۴۰۱).

یافته دیگر این پژوهش نشان داد، نظارت والدین با خودکارآمدی رابطه دارد و به صورت غیرمستقیم و به واسطه خودکارآمدی بر رفتارهای پرخطر اثرگذار است که با یافته مائر و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. در بیان این یافته‌ها می‌توان گفت والدین طبق نظریه یادگیری اجتماعی بندورا (۱۹۷۷) و نظریه کنترل اجتماعی هیرشی (۱۹۹۰)، الگویی مهم برای یادگیری رفتار و مهم‌ترین منبع کنترل در نوجوانان هستند. نوجوانان با مشاهده موفقیت والدین در حل مسائل و چالش‌های زندگی، انگیزه می‌یابند و توانایی حل مشکلات را در خود می‌بینند. والدینی که خود، از کارآمدی بالا برخوردار هستند، شیوه نظارتیشان به گونه‌ای است که راه را برای رشد خودکارآمدی نوجوان، فراهم می‌سازند. چنین والدینی اهداف و معیارهایی را برای فرزندان تعیین می‌کنند که در حیطه توانایی آنهاست. نوجوانان با رسیدن به این اهداف، مورد تشویق و حمایت بیشتر

۱۲۸..... نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و ...

والدین قرار می‌گیرند. بدین ترتیب احساس خودکارآمدی در نوجوانان افزایش می‌یابد. نوجوانانی که از خودکارآمدی بالایی برخوردار هستند، به دلیل قدرت شناختی بالا، انتخاب‌های صحیحی در زمینه دوست یا شغل انجام می‌دهند و قدرت درک خود و افراد دیگر را همراه با نقاط ضعف و توانمندی دارند. این افراد از خودکنترلی بالایی بر عملکرد خود برخوردارند، همچنین از قدرت سازش بالایی برخوردارند، پس توانایی شناختی مناسبی برای شناسایی شرایط و محیط‌های نامناسب و خطرساز دارند، و به همین دلیل کمتر به رفتارهای پرخطر دست می‌زنند.

طبق یافته‌ها، سبک‌های هویتی شامل، سبک هویت اطلاعاتی، سبک هنجاری و سبک سردرگم-اجتنابی بر خودکارآمدی رابطه دارد که با یافته‌های قربانی و همکاران (۱۴۰۰) همسو بود. رابطه سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با خودکارآمدی مثبت و رابطه سبک هویت سردرگم-اجتنابی با خودکارآمدی منفی بود. در بیان این یافته می‌توان گفت افراد دارای سبک‌های هویتی اطلاعاتی و هنجاری نسبت به افراد دارای سبک هویتی سردرگم-اجتنابی خودکارآمدی بالاتری دارند. افراد با سبک هویتی اطلاعاتی توانایی انطباق با شرایط مختلف را دارند (برزونسکی، ۲۰۱۱) که از مشخصه‌های خودکارآمدی بالا نیز محسوب می‌شود (بندورا، ۲۰۰۶) و در هنگام مواجهه با تکالیف و چالش‌های زندگی، آنان را با شیوه مسئله‌مدار و متفکرانه حل و با موفقیت آن را پشت سر می‌گذارند. در نتیجه با افزایش خودکارآمدی در افراد با سبک هویت اطلاعاتی، تاب‌آوری آنان در هنگام شکست و یا مواجهه با مشکلات افزایش می‌یابد. در نهایت با افزایش تاب‌آوری، کارآمدی آنان در رویارویی با مسائل افزایش می‌یابد و بدین ترتیب سبک هویت اطلاعاتی و خودکارآمدی بر هم اثر می‌گذارند.

افراد با سبک هویتی هنجاری چون هنجارمند هستند و در برخورد با مسائل پیرو ارزش‌های جامعه‌اند؛ عمل آنان مورد تایید جامعه قرار می‌گیرد و با تشویق و تمجید همراه می‌شود که در نهایت سبب افزایش خودکارآمدی در این گروه می‌شود. افراد با سبک هویت سردرگم-اجتنابی، از مواجهه با مشکلات اجتناب دارند به این دلیل که آنان توانایی حل و مقابله با چالش‌های پیش‌رو را در خود نمی‌بینند و از راهبردهای شناختی ضعیف و بیشتر هیجانی استفاده می‌کنند. شکست و ناکامی این افراد در حل موفقیت‌آمیز مسائل سبب کاهش و سرکوب خودکارآمدی می‌شود.

براساس آخرین یافته‌ها، انواع سبک‌های هویتی اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم-اجتنابی به واسطه خودکارآمدی با رفتارهای پرخطر رابطه دارند. در پژوهش قربانی و همکاران (۱۴۰۰) نیز رابطه سبک‌های هویتی بر رفتارهای پرخطر و همچنین بر خودکارآمدی بررسی شده بود. در نتیجه براساس رابطه سبک‌های هویتی بر خودکارآمدی و همچنین رابطه خودکارآمدی بر رفتارهای پرخطر در تحقیقات پیشین، می‌توان دریافت سبک‌های هویتی به واسطه خودکارآمدی می‌تواند در رفتارهای پرخطر موثر باشد.

افراد با سبک هویت اطلاعاتی انتظار کارایی بالایی دارند، این انتظار باعث انگیزه و حرکت به سمت مشکلات می‌شود. بنابراین می‌توان دریافت تعارض بین انتظار کارایی و انتظار پیامد منجر به خودکارآمدی پایین می‌شود. خودکارآمدی پایین توانایی شناختی و مقابله‌ای افراد را تحت تاثیر قرار می‌دهد و احتمال انتخاب راهبرد جایگزینی خطرساز را برای مسائل فراهم می‌کند. در مقابل افراد دارای خودکارآمدی بالا، در توانایی حل مسائل تردید نمی‌کنند و با جدیت به حل آن ادامه می‌دهند تا به انتظار پیامد مطلوب خود برسند و برای آن اهداف روشن و مشخصی دارند که مطابق با ارزش جامعه است (برزونسکی و

همکاران ، ۲۰۰۵). اما هر فرد برای اطمینان جهت رسیدن به اهداف، ابتدا باید به توانایی‌ها و ظرفیت‌های مقابله‌ای خود اطمینان و باور داشته باشد. این باور باعث کنترل افکار و عوامل آسیب‌زا می‌شود. بنابراین خودکارآمدی عامل مهمی در این اطمینان بخشی محسوب می‌شود. افراد خودکارآمد توانایی جهت‌دهی به مسیر زندگی را دارند و بنابراین می‌توانند مسیر مطلوب و جامعه‌پسند و عاری از خطر را انتخاب کنند.

افراد با سبک هویتی سردرگم-اجتنابی از آنجایی که سیستم شناختی ضعیفی دارند قدرت تشخیص پیامدهای مطلوب را ندارند. بنابراین با تصمیم‌گیری‌های غلط باعث وقوع پیامدهای نامطلوب و در نتیجه تضعیف روحیه خودکارآمدی خویش می‌شوند. خودکارآمدی ضعیف در این افراد آنان را به سمت رفتارهای می‌کشاند که پیامدهای نامطلوب و گاه جبران‌ناپذیر دارد. به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت با توجه به برازش مدل، اهمیت و تاثیرگذاری عوامل سبک‌های هویتی، نظارت والدین و خودکارآمدی در پیش‌بینی و اثرگذاری رفتارهای پرخطر گروه نوجوانان غیرقابل اغماض است. با توجه به شیوع رفتارهای پرخطر سیاست‌های جامعه باید همگی در راستای کاهش رفتارهای پرخطر به ویژه در سنین نوجوانی باشد. لذا در این راستا با توجه به نقش مهم نحوه نظارت والدین، سطح خودکارآمدی و سبک هویتی نوجوان در بروز رفتارهای پرخطر، برنامه‌ریزی نهادهای مربوطه، و آموزش والدین جهت کمک به هویت‌یابی موفق و افزایش سطح خودکارآمدی و پیشگیری از رفتارهای پرخطر در نوجوانان توصیه می‌شود.

ازجمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به محدودیت جغرافیایی، ناتوانی در کنترل تمام عوامل دخیل و تاثیرگذار در موضوع مورد مطالعه، عواملی مانند: تاثیر گروه همسالان، وضعیت روانی شرکت‌کنندگان، محیط خانوادگی و غیره اشاره نمود که تعمیم‌پذیری نتایج را با محدودیت مواجه می‌سازد. لذا پیشنهاد می‌شود این پژوهش در زمان، مکان و شرایط و گروه دیگر اجرا و نتایج با پژوهش حاضر مقایسه شود.

تشکر و قدردانی

از تمام شرکت‌کنندگان و افرادی که در پژوهش همکاری داشته‌اند کمال تشکر، و سپاسگزاری به عمل می‌آید.

منابع

- احمدی، خدابخش و خدادادی سنگده، جواد (۱۳۹۴). بررسی وضعیت نظارت والدین بر نوجوانان در خانواده‌های نظامی. *مجله علوم مراقبتی نظامی*، ۲(۳): ۱۲۷-۱۳۳. <http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.mcs.2.3.127>
- اصغری، فرهاد، صادقی، عباس، قاسمی جوبنه، رضا و درگاهی، شهریار (۱۳۹۴). نقش نظارت والدینی و خودکارآمدی در هم نشینی با همسالان بزهکار و رفتارهای پرخطر دانش آموزان دبیرستانی. *پژوهش نامه حقوق کیفری*، ۶(۲): ۳۳-۴۸.
- SID. <https://sid.ir/paper/246730/fa>
- اصغرنژاد، طاهره، احمدی، محمد، فرزاد، ولی اله و خداپناهی، محمدکریم (۱۳۸۵). مطالعه ویژگی‌های روانسنجی مقیاس خودکارآمدی عمومی شرر. *مجله روانشناسی*، ۱۰(۳): ۲۶۲-۲۷۴.
- بهمنی، پارسا، مکوندی، بهنام و جوهری فرد، رضا (۱۴۰۰). مدل ساختاری رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های پردازش هویت با میانجیگری فرسودگی تحصیلی در نوجوانان متوسطه دوم. *فصلنامه علمی روشها و مدل‌های روانشناختی*. ۱۲(۴۴): ۹۱-۱۰۴.

- ۱۳۰..... نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس سبک‌های هویتی و...
 حجازی، الهه و برجعلی لو، سمیه (۱۳۸۸). تفکر انتقادی، سبک‌های هویت و تعهد هویت در نوجوانان: ارائه یک الگو علی. *روانشناسی معاصر*، ۴ (۲)، ۳-۱۵.
- حیدری، مهرنوش، محب، نعیمه، واحدی، شهرام و علیوندیوف، مرضیه (۱۴۰۱). بررسی مدل ساختاری رابطه بین کنترل روانشناختی والدین و خودکارآمدی عمومی با رفتارهای پرخطر نوجوانان با میانجی‌گری خودنظم‌جویی هیجانی. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۲۱ (۱۱۵): ۱۴۶۳-۱۴۸۴. DOI: [10.52547/JPS.21.115.1463](https://doi.org/10.52547/JPS.21.115.1463)
- پندار، زینب، آزاد، اسفندیار و سهرابی، فرامرز (۱۴۰۲). تدوین مدل مسئولیت‌پذیری شخصی بر اساس الگوی ارتباطی خانواده در نوجوانان با نقش واسطه‌ای سبک‌های هویتی. *رویش روان‌شناسی*، ۱۲ (۲): ۶۳-۷۲. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.2383353.1402.12.2.6.2>
- قربانی، علیرضا و یازرلو، سمانه (۲۰۲۱). مدل‌یابی معادلات ساختاری سبک‌های هویتی‌یابی و خودکارآمدی با نگرش به بزهکاری در دانش‌آموزان. *جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، ۷ (۱): ۱-۱۴. DOI: 10.22034/ijes.2021.244678
- گراوند (۲۰۲۳). مدل‌یابی ساختاری سبک‌های هویت با گرایش به رفتارهای پرخطر در دانشجویان: نقش واسطه‌ای ناگویی هیجانی. *فصلنامه علمی اعتیادپژوهی*، ۱۶ (۶۶): ۱۱۳-۱۴۴. DOI.org/10.52547/etiadjohi.16.66.113.۱۴۴-۱۱۳
- محمدی زاده، علی، احمدآبادی، زهره و حیدری، محمود (۱۳۹۰). تدوین و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۷ (۳): ۲۱۸-۲۲۵. URL: <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-1417-fa.html>
- نظری، علی محمد؛ امینی منش، سجاد و شاهینی، علی. (۱۳۹۱). نظارت والدین و همنشینی با همسالان بزهکار در نوجوانان پسر بزهکار و بهنجار. *فصلنامه علمی پژوهشی، پژوهش در سلامت روان شناختی*، ۶ (۴): ۶۰-۶۸. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.20080166.1391.6.4.6.9>
- هزاریان، صفی‌اله، بختیار پور، سعید، پاشا، رضا، عسگری، پرویز و حافظی، فریبا (۱۴۰۰). رابطه بین عملکرد خانواده و نگرش به مواد مخدر با میانجی‌گری سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان. *فصلنامه علمی اعتیاد پژوهی*، ۱۵ (۵۹): ۱۳۹-۱۵۶. <http://dx.doi.org/10.52547/etiadjohi.15.59.139>
- هومن، حیدرعلی (۱۳۹۲). *شناخت روش علمی در علوم رفتاری*. چاپ هشتم. تهران، ایران: سمت.
- Adams, G. R., Munro, B., Munro, G., Doherty-Poirer, M., & Edwards, J. (2005). Identity processing styles and Canadian adolescents' self-reported delinquency. *Identity*, 5(1), 57-65. https://doi.org/10.1207/s1532706xid0501_4
- Ahmadi K, khodadad sakgdehi J. (2015). Parental monitoring among adolescents of military families. *MCS*; 2 (3) :127-133. <http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.mcs.2.3.127>. (Text in Persian)
- Asghari, F., Sadeghi, A., Ghasemi Jobaneh, R., & Dargahi, Sh. (2015). Role of parental monitoring and self-efficacy in affiliation with delinquents' peers and high risky behaviors of high school students. *A Biannual Journal Criminal Law Research*, 6(2):33-48. SID. <https://sid.ir/paper/246730/fa>. (Text in Persian)
- Asgharnejad, T., Ahmadi, M., Farzad, V. & Khodapanahi, M. K. (2006). A study of the psychometric properties of scherer's general self-efficacy scale. *Journal of Psychology*, 10(3): 262-274. (Text in Persian)
- Bahmani, P., Makvandi, B., & Joharifard, R. (2021). A causal model to explain high risk behaviors in high school students based on identity processing styles with mediation of school burnout. *Quarterly Journal of Psychological Methods and Models*, 12(44): 91-104. doi: 10.30495/jpmm.2021.27901.3380. (Text in Persian)
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>.
- Bandura, A. (2006). Guide for constructing self-efficacy scales. *Self-efficacy beliefs of adolescents*, 5(1), 307-337.
- Berzonsky, M. D., & Papini, D. R. (2022). Cross-lagged associations between cognitive dispositions, identity processing styles, and identity commitments. *Self and Identity*, 21(8), 963-979. <https://doi.org/10.1080/15298868.2021.2013309>

- Berzonsky, M. D., & Kinney, A. (2019). Identity processing style and depression: The mediational role of experiential avoidance and self-regulation. *Identity*, 19(2), 83 -97. URL:<https://doi.org/10.1080/15283488.2019.1567341>
- Berzonsky, M. D., Cieciuch, J., Duriez, B., & Soenens, B. (2011). The how and what of identity formation: Associations between identity styles and value orientations. *Personality and Individual Differences*, 50(2), 295-299. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.10.007>.
- Berzonsky, M. D., & Kuk, L. S. (2005). Identity style, psychosocial maturity, and academic performance. *Personality and Individual Differences*, 39(1), 235-247. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.01.010>
- Berzonsky, M. D., & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 81-98. <https://doi.org/10.1177/0743558400151005>.
- Berzonsky, M. D. (1992). Identity style and coping strategies. *Journal of Personality*, 60(4), 771-788. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1992.tb00273.x>.
- Czyżowska N. (2022). Identity processing style and meaning in life among emerging adults: mediational role of commitment. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(11),6585. URL: <https://doi.org/10.3390/ijerph19116585>
- Gabriel, E. T., Oberger, R., Schmoeger, M., Deckert, M., Vockh, S., Auff, E., & Willinger, U. (2021). Cognitive and affective theory of mind in adolescence: Developmental aspects and associated neuropsychological variables. *Psychological Research*, 85(2), 533 -553. URL:<https://doi.org/10.1007/s00426-019-01263-6>
- Ghorbani, A., & Yazrloo, S. (2021). Structural equation modeling identity styles and self-efficacy with the attitude to crime in students. *Scientific Quarterly Journal of Sociology of Education*, 14(1):1-14. URL:<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.244678>. (Text in Persian)
- Garavand H (2023). Structural modeling of identity styles with tendency to high-risk behaviors in students: The mediating role of alexithymia. *Etiadpajohi*: 16 (66) :113-144 URL: <http://etiadpajohi.ir/article-1-2711-fa.html>. (Text in Persian)
- Heidari M, Moheb N, vahedi S, Alivandi Vafa M. (2022). Investigate the structural model of the relationship between parental psychological control and general self-efficacy with adolescents' high-risk behaviors mediated by emotional self-regulation. *Journal of Psychological Science*. 21(115), 1463-1484. doi:[10.52547/JPS.21.115.1463](https://doi.org/10.52547/JPS.21.115.1463) URL: <http://psychologicalscience.ir/article-1-1512-fa.html>. (Text in Persian)
- Hirschi, Travis and Michael R. Gottfredson. (1990). *A general theory of crime*. Stanford: Stanford University Press.
- Hezarian, S., Bakhtiarpour, S., Pasha, R., Asgari, P., & Hafezi F. (2021). The relationship between family function and drug attitude by mediating role of social adjustment among students. *Scientific Quarterly of Research on Addiction*, 15 (59):139-156. URL: <http://etiadpajohi.ir/article-1-2430-fa.html>. (Text in Persian)
- Hubach, R. D., O'Neil, A., Stowe, M., Giano, Z., Curtis, B., & Fisher, C. B. (2021). Perceived confidentiality risks of mobile technology-based ecologic momentary assessment to assess high-risk behaviors among rural men who have sex with men. *Archives of sexual behavior*, 50, 1641-1650. <https://doi.org/10.1007/s10508-019-01612-x>.
- Irwin Jr, C. E., & Millstein, S. G. (1986). Biopsychosocial correlates of risk-taking behaviors during adolescence: Can the physician intervene? *Journal of Adolescent Health Care*, 7(6), S82-S96. [https://doi.org/10.1016/S0197-0070\(20\)30008-5](https://doi.org/10.1016/S0197-0070(20)30008-5)
- Scruggs, X., & Schrod, P. (2021). The frequency and comfort of political conversations with parents as mediators of family communication patterns and relational quality in parent -child relationships. *Journal of Family Communication*, 21(1), 17 -33. URL:<https://doi.org/10.1080/15267431.2020.1860053>
- Sehat A, Aminimanesh, S. (2020). Predicting high-risk behaviors in female adolescents based on psychological motivations. *Caspian Journal of Pediatrics*, 6(2); 442-8 <http://dx.doi.org/10.22088/CJP.BUMS.6.2.442>. (Text in Persian)

- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B., & Rogers, R. W. (1982). The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological Reports*, 51(2), 663-671. <https://doi.org/10.2466/pr0.1982.51.2.663>
- Singer, M. I., Flannery, D. J., Guo, S., Miller, D., Leibbrandt, S. (2004). Exposure to violence, parental monitoring, and television viewing as contributors to children's psychological trauma. *Journal of Community Psychology*, 32, 489-504. <https://doi.org/10.1002/jcop.20015>
- Pendar, Z., Azad, E., & Sohrabi F. (2023). Designing a model of personal responsibility based on the family communication pattern in with the mediating role of identity styles. *Journal of Rooyesh-e-Ravanshenasi*, 12 (2) 63-72. http://dorl.net/dor/20.1001.1.2383353.1402.12.2.6_ (Text in Persian)
- Mauer, V. A., Waterman, E. A., Edwards, K. M., & Banyard, V. L. (2022). Adolescents' relationships with important adults: Exploring this novel protective factor against interpersonal violence victimization and perpetration. *Journal of interpersonal violence*, 37(19-20), NP19176-NP19187. <https://doi.org/10.1177/08862605211031252>
- Mehdipour, S., Forughian, Z., Flahati, F., & Nadian, K. (2017). Parental communication patterns predicting adolescent identity styles. *Contemporary Psychology*, 6(12):168-1685. URL: <https://civilica.com/doc/732471/>. (Text in Persian)
- Mehrabi Koushki, R., Emamjomehzadeh, S. J., Massodnia, H., & Rabani, A. (2016). Investigating the role of identity styles in explaining national identity (case study: students of the University of Isfahan). *Journal of Applied Sociology*, 27(2), 43-60 <https://doi.org/10.22108/jas.2016.20490>. (Text in Persian)
- Miranda, V. P., Amorim, P. R. S., Bastos, R. R., Souza, V. G., Faria, E. R., Franceschini, S. C., Teixeira, P. C., Morais, N. de S. de, & Priore, S. E. (2021). Body image disorders associated with lifestyle and body composition of female adolescents. *Public Health Nutrition*, 24(1), 95-105. URL: <https://doi.org/10.1017/S1368980019004786>
- Mohammadi, A. Z., Ahmadabadi, Z., & Heidari, M. (2011). Construction and assessment of psychometric features of Iranian adolescents' risk-taking scale. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 17(3):218-225. URL: <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-1417-fa.html>. (Text in Persian)
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2016). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage publications.
- Nazari A M, Aminimanesh S, Shahini A. (2013). family structure, parental monitoring and affiliation with delinquent peers among male delinquent and non-delinquent adolescents. *Quarterly Journal of Research in Psychological Health*; 6 (4) :60-68. URL: <http://rph.khu.ac.ir/article-1-1535-en.html>
- Flanagan, India M. L., Auty, Katherine M., & Farrington, David P. (2019). Parental supervision and later offending: A systematic review of longitudinal studies. *Aggressions and Violent Behavior*, 47, 215-229. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.06.003>.
- White, J. M., Wampler, R. S., & Winn, K. I. (1998). The identity style inventory: A revision with a sixth-grade reading level (ISI-6G). *Journal of Adolescent Research*, 13(2), 223-245.

